

Asia: VN/6094/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (uhka-arvio)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusoikeudesta.

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusvelvollisuudesta.

-

Kommentit poliisin pyynnöstä tapahtuvasta tiedonluovutuksesta.

-

Kommentit oikeudesta ilmoittaa työntekijään kohdistuneesta epäilystä rikoksesta.

-

Muut kommentit.

Yleisiä huomioita esitetyn lainsäädäntöuudistuksen vaikutuksista

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n (Liitto) lausunto koskee luonnosta hallituksen esitykseksi siltä osin, kun sillä on vaikutuksia poliisin toimintaan. Esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille säädettäisiin velvollisuus luovuttaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arvioinnin kannalta välttämättömiä tietoja. Esityksen mukaan viranomaisilla olisi velvollisuus salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot. Tavoitteena on purkaa tiedonvaihdon esteitä ja vahvistaa viranomaisten mahdollisuuksia ehkäistä väkivaltaa sekä lisätä poikkihallinnollista yhteistyötä.

Poliisin näkökulmasta muutos on merkittävä ja vaikuttaa suoraan operatiiviseen toimintaan, tietojenkäsittelyyn sekä henkilöstön osaamisvaatimuksiin.

Poliisin resurssit

Ilmoitusvelvollisuuden myötä poliisin vastaanottamien uhkailmoitusten määrä kasvaa selvästi. Tämä lisää uhka-arvioiden vaatimaa työmäärää: kirjaamis- ja dokumentointityötä sekä moniammatillisia yhteistyötilanteita. Samalla jatkotoimien tarve – kuten esitutkinta, turvaamistoimet ja analyysi – kasvaa. Kuormitus kohdistuu erityisesti poliisilaitosten analyysitoimintoihin, KRP:n uhka-arviointiyksiköihin ja paikallisiin rikostorjuntayksiköihin. Mikäli lisäresursseja ei osoiteta, uhka-arvioiden käsittelyajat voivat pidentyä ja arvioiden laatu heikentyä.

Rahoitus

Lakiesitys ei sisällä poliisille osoitettua lisärahoitusta, vaikka sen toimeenpano edellyttää merkittäviä panostuksia. Poliisin on lisättävä henkilöstöä uhka-arvioihin, kehitettävä tietojärjestelmiä terveystietojen turvalliseen käsittelyyn sekä vahvistettava lokitus- ja auditointijärjestelmiä. Lisäksi moniammatillisen yhteistyön rakenteet vaativat rahoitusta. Ilman lisämäärärahoja poliisi joutuisi priorisoimaan toimintaansa uudelleen, mikä voisi heikentää rikostorjunnan kokonaisvaikuttavuutta. Resurssivajeet Sote-henkilöstössä saattavat heijastua myös poliisin toimintaan moniammatillisessa yhteistyössä.

Koulutus ja osaamisvaatimukset

Lakiesitys edellyttää poliisilta uutta osaamista sekä osaamisen vahvistamista erityisesti tietosuojan, uhka-arvioinnin ja poikkihallinnollisen yhteistyön alueilla. Tietosuojaosaamisen vahvistaminen on välttämätöntä, sillä GDPR ja asiakastietolaki edellyttävät erityisten henkilötietojen huolellista ja tarkoitussidonnaista käsittelyä. Poliisin on hallittava minimointiperiaate, lokitusvelvoitteet ja tietoturvan käytännöt.

Uhka-arviointien määrä kasvaa, mikä edellyttää syvempää osaamista väkivaltariskiarvioista, perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhka-arvioista sekä koulumaailmaan liittyvistä uhkatilanteista. Lisäksi poliisin on tunnettava sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden roolit, vastuut ja tiedonvaihdon rajat, jotta yhteistyö on sujuvaa ja lainmukaista. Koulutustarve on merkittävä ja välttämätön, jotta lakia voidaan soveltaa turvallisesti ja yhdenmukaisesti.

Lopuksi

Lakiesitys parantaa poliisin mahdollisuuksia estää väkivaltaa ja tuottaa tiedollisesti laadukkaita uhka-arvioita. Muutokset ovat perusteltuja ja tukevat viranomaisten välistä yhteistyötä. Esityksen onnistunut toimeenpano edellyttää kuitenkin lisähenkilöstöä uhka-arvioihin ja analyysitoimintoihin, lisärahoitusta tietojärjestelmäkehitykseen ja tietoturvaan sekä kattavaa koulutusta tietosuojasta, uhka-arvioinnista ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöstä. Ilman näitä toimenpiteitä poliisin kuormitus kasvaa ja uhka-arvioiden laatu voi heikentyä, mikä olisi ristiriidassa esityksen tavoitteiden kanssa.

Rinne Jonne
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Nygård Mika
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto